

CONTRIBUCIO A L'ESTUDI
DEL TRACTAMENT DE LES ANQUILOSIS

pel Dr. JOAN VENDRELL

Sovintegen tant les anquilosis i són tant diversos els tractaments, que bé val la pena de fixar-nos una mica en la manera com hem de comportar-nos davant les mateixes.

Per a més ben estudiar les anquilosis les dividirém en òssies i no òssies.

ANQUILÓSIS NO ÓSSIES

Tenim variats mitjans per a distendre o rompre els enganxaments fibro-plàstics i augmentar, per consegüent, els moviments en aquesta classe d'anquilosis.

Distensió manual.— Moltes vegades ens trobém davant d'anquilosis degudes tant sòls a la quietut perllongada, i mólt especialment a traumatismes de les extremitats; i aleshores lo millor és no anestesiari al malalt, i procedint amb molta de cura i aprofitant de vegades un moment que estigui el malalt distret, es mobilitza l'articulació amb distintes i oposades direccions, fins que'l pacient es queixi d'un dolor un xic fort. Ensemps que del dolor, gairebé sempre ens donarém compte de la ruptura dels enganxaments, ja per un soroll especial, ja per un moviment sobtat durant la mobilització. Una volta mobilitzada la juntura, la deixarém en repós, fent ús dels mitjans locals que més endavant exposarém. Aquesta maniobra va gairebé sempre seguida de reacció inflamatoria; per tant, el metge, malalt o assistents del malalt no s'han d'obstinar en fer esforços quasi continus per a moure l'articulació, perquè, a més de constituir una tortura per al pacient, augmentaríem la reacció inflamato-

EXCLUSIVAS DUPLICICO, S. L.

MAQUINAS DE LAVAR A
DOBLE USO Y PRODUCTOS
DUPLICICO

ARIBAU, NÚM. 88
TELEFONO 71735
BARCELONA

Muy Sra. nuestra:

Al tener el honor de comunicarle que nos hemos hecho cargo de la exclusiva de venta de las máquinas de lavar «Duplico» para España, Portugal, Colonias y Marruecos Español, nos complacemos en ofrecer a Vd. los productos «Duplico» complementarios de aquellas cuyos excelentes resultados podemos garantizar.

Estos productos son:

JABÓN «DUPLICICO» (escamas)
para la colada, la caja. Ptas. 1'50

PASTA «DUPLICICO»
para el lavado de sedas y lanas, la caja Ptas. 3'50

RENOVA «DUPLICICO» (líquido)
para el lavado en seco (de tintorería),
el bidón. Ptas. 4'50

A su llamada telefónica a nuestro n.º 71735 o a su grata visita, atenderemos con la mayor diligencia y cuidado el cumplimiento de sus encargos.

Y agradeciéndole de antemano el favor que se sirva dispensar a esta su casa nos ofrecemos con la mayor consideración de Vd. attos. y ss. ss.

q. s. pp. b.

EXCLUSIVAS DUPLICICO, S. L.

Art 1.º D. dly que --

Art 2.º - Despres del 1.º paràgraf, s'afegir. hi:

Art 3.º ... quatre Vice-Presidents, quatre Vocals, un Tresorer, un Comptador, un Secretari i un Vice-Secretari. Dels 4 Vice

~~els d'aquests càrrecs seran renovats per~~
~~la meitat cada 2 anys, excepte el President~~
~~que serà elegit novament cada 2 anys.~~

~~En la primera elecció seran a més del President~~
~~President i dels 4 Vocals seran elegits necessàriament~~
~~mentre un de ~~ells~~ Ballar, un de València un de la~~
~~Catalunya francesa, i un de la Catalunya estricte~~
~~mentre hi hagi socij de cada una d'aquestes~~

regions.

~~Aquests càrrecs seran momentàniament duraràn 4~~
~~anys, ~~excepte el de~~ renovables per meitat ca~~
~~da 2 anys, excepte el President que no dura~~
~~rà més que dos anys~~

En la renovació s'procurarà que no cessin
conjuntament els càrrecs ~~per principalment~~ i ~~els~~ sempre
els de Secretari i Vice-Tri i els de Tresorer i Comptador

En la primera renovació cessaràn

els i la meitat dels Vice-Presidents i Vocals. ~~Es~~
~~cessaràn~~ ~~els~~ ~~sortiran~~ ~~decidirà en~~
~~renovació d'aquests dos últims càrrecs, ~~se faran~~~~
~~sortiran~~ ~~quins~~ ~~s'han~~ ~~de renovar~~

La elecció tindrà lloc al final de cada
Congrés

La Junta així constituïda ... (fora)

Art 5

Enades,

Die

Dien des

Pag. 352 - Ratna - 12 - 2 per 1000 2 per 1000

Pag. 364 - R. 6 i 7 - que pot em-
plear. H. quan que pot e
la lletra, me, pleor. H. q
tolerada la lletra
y tolerada

P. 348 - R. 25 i 26 - i encara que i encara
arriba a ~~la~~ dosij de que arriba
mitg a un gran a mitg
per mil per mil

ria, i cal procedir com en tots els traumatismes articulars, o sigui quietisme de moment i alternar amb lleus moviments (massatge, moviments passius, etc.) i mobilització passiva més tard.

Hi ha malalts que abusen del moviment amb tot i veure que empitjoren, i ho fan amb el bon desitg de guanyar més i perquè el metge o el veï els ho ha aconsellat així. He vist tractar anquilosis per distingits companys (després del tifus, grippe, reumatisme, membres fracturats, etc.), i amb el bon fi de precipitar la curació, com diuen ells, i moguts dels seus entusiasmes mèdics o quirúrgics, mobilitzen de cop, i repetides vegades, una articulació, i aleshores he pogut observar ben sovint el retràs consegüent.

Distensió mecànica.—Poden utilitzar-se per a tal objecte les oscil·lacions rítmiques d'un pèndul i construir diferents aparells que imprimeixin a la juntura moviments alternatius, i cada vegada més extensos, de flexió, extensió, adducció, abducció, etc. Hi ha també altres aparells que donen el mateix resultat mitjansant pesos o una tracció elàstica. Entre'ls aparells més perfeccionats podem citar els de Zander, els quals estan disposats per a la distensió mecànica i gradual de les articulacions.

Distensió forçada.—Sempre que'ls mitjans indicats siguin insuficients per ésser l'afecció massa antiga o per tractar-se d'un malalt temorenc, s'anestesia el pacient, i mobilitzarem l'articulació empleant la força suficient, que dependrà, en cada cas, del judici del cirurgià. Finida la distensió forçada, s'immobilitzarà l'articulació per pocs dies amb un emvenatge de guix, etc., la qual cosa tornarà a fer-se cas de ésser necessària la distensió forçada, o s'adoptarà un altre procediment de distensió i els mitjans locals que després exposarem.

La distensió forçada té també els seus inconvenients, i hem de citar, entre altres, les fractures i desprendiments epifissaris que'ls acompanyen, car es comprén fàcilment que així pugui succeir si tenim en compte que sòls per una torçada de peu, pasejant pel carrer i agafant sobtadament un nen pel braç, hem vist com es produeixen fractures.

Ens cal també fer constar aquí les ruptures vasculars i nervioses que condueixen, de vegades, a la gangrena i consegüent amputació d'un membre, i les ruptures fibroses i òssies en articulacions tuberculosos que allotjaven focus amb inocuïtat fins aleshores o en estat de microbisme latent, i als quals amb la

distensió forçada s'ha renovat la virulencia i reproducció consegüent de la lesió.

La osteomieliti (Oberst) és consecutiva també, algunes vegades, a aquestes ruptures fibroses o fibro-òssies articulars, igual que les meningitis tuberculosos i tisis galopants.

També s'han registrat cassos d'embolia grassosa (Payr). Amb un cas de distensió forçada seguit de mort i observat per Preindesberger es trobaren capil·lars plens de grassa. En cambi A. Hoffa diu que no li ha ocorregut cap accident i manifesta haver sapigut d'altres operadors que han practicat 100 i més distensions articulars forçades sense cap contratemps.

No hem, doncs, d'alarmar-nos per la distensió forçada, tant útil en moltíssimes ocasions.

Per la meua banda, i durant la meua llarga permanencia en gairebé tots els hospitals de Barcelona, he tingut l'avinentesa de practicar nombroses distensions forçades, seguides sempre de bons resultats, sense haver d'esmentar ni un sol fracàs; això sí, tenint cura d'anar ben segur en el diagnòstic, ja sigui del company, raigs X o propi, i procedint amb molta precaució en la tècnica, i si no'n tinc prou amb una sessió de distensió forçada, la torno a practicar les vegades que la considero oportuna. Generalment amb una o dues vegades n'hi ha prou.

Lo que passa en algunes ocasions és que, si pos m en pr ctica altres tractaments locals, l'anquilosi torna a reproduir-se, no gaires vegades del tot, però si moltes en part.

Aném a veure, doncs, quins són aquests mitjans locals de m s inter s.

Massatge i mobilització en les anquilosis.—Un cop practica-da la distensió d'una articulació, sigui o no forçada, i després d'algunes hores o dies, segóns els cassos, comen ar m d'amas-sar-la (Uluc Champigny re va ésser un dels primers cirurgians moderns entusiastes del moviment gradual i científic en els traumatismes articulars, fractures, torçades, contusions, etc.); i com que les distensions produeixen traumatismes articulars, veiem el que hem de fer en aquests cassos.

Comen ar m, els primers dies subsegüents a la distensió, amb maniobres suaus de massatge i mobilització. Far m, a més, per espai d'alguns minuts (15   20, per regla general), friccions superficials, profundes, i pressions, mirant de fer-ho amb tota la suavitat possible, alternant la sessió de massatge amb moviments passius, de primer, actius després, en la distensió

forçada, i els dos moviments, dès de que's comença, en les altres distensions.

Quan la curació estigui més avançada, podran aplicar-se amassaments i vibracions en l'articulació, seguides aquestes maniobres de mobilització molt més pronunciada.

Acció del massatge i mobilització.—En primer lloc, sota l'acció de la fregada suau, aconseguim calmar el dolor, ja sigui per la part mecànica sola, ja sigui pel calor que's desenrotlla, ja per l'electricitat que's produeix, segons altres. Altrament, com que s'augmenta la circulació, activarem també la nutrició de la part malalta, i a l'ensem es fauoreix la reabsorció dels exudats existents dintre l'articulació. Amb la mobilització gradual obtindrem també l'entrenament o rehabilitació de la força muscular disminuïda a causa del quietisme a que obliga l'anquilosi. A més, amb la suavitat de moviments combatirem la rigidesa articular, a l'hora que facilitarem la producció de sinovia.

Hidroteràpia i termoteràpia.—Degut a l'augment de circulació que produeixen pel calor i violència amb que repercuten en l'articulació malalta, donen també bons resultats que's tradueixen en un efecte tònic i calmant. Els banys termals alcalins estan també indicats.

L'aplicació de bufetes de glas han estat també aconsellades durant els primers dies que segueixen a la distensió; essent preferibles en molts cassos els fonents frets.

Calor.—Aquest poderós agent terapèutic dona també bons resultats en les anquilosis fibroses, ja sigui empleant la termopenetració, ja el mètode de Bier, o sigui produïnt l'hiperèmia activa en l'articulació malalta amb banys i ruixes d'aire calent.

Els fonents calents a base d'antissèptics, revulsius i calmants, també produeixen els seus bons resultats.

Els revulsius i calmants podran també aplicar-se a la junta anquilosada en forma de pomades i untures, seguides d'envenatge més o menys mobilitzador de l'articulació.

Tractament intern.—Estarà en relació amb la causa productora de la lesió anquilosant. Així, doncs, recomanarem el iodur, salicilat de sosa i els seus derivats, etc., segons la causa productora dels enganxaments fibrosos.

Prevenió de les anquilosis amb les injeccions d'oli d'olives i vaselina.—Les anquilosis produïdes per processos inflamatoris

que ocasionen enganxaments entre les superfícies sincovials, poden molts cops evitar-se injectant oli d'olives, esterelitzat (Baer), o vaselina groga (Rovsing).

Aquesta operació està indicada principalment després de les ruptures fibroses per tal d'impedir que's tornin a formar.—Baer ha observat que les juntures toleren tanta quantitat d'oli com poden contenir, i que quan estan plenes els moviments passius són menys dolorosos.

En diferents ocasions he fet aquestes injeccions per guarir les artritis enganxades, principalment a l'Hospital Clínic. Tant l'oli com la vaselina cal injectar-los amb rigorosa assepsia. L'oli s'injecta amb agulla fina, però la vaselina amb una de més calibre. Tant l'oli com la vaselina tindran la temperatura del còs, i amb les injeccions s'haurà de produir el menor traumatisme possible.

Al practicar la punció de l'articulació, cal que'ns assegurem de no haver entrat dins de cap vas, per tal d'evitar accidents com hemorragia, embolia greixosa, etc.

He injectat de 20 a 25 cm³. d'oli en l'articulació de l'anca, i 15 en el muscle i genoll, sense experimentar cap accident.

Molts d'aquests malalts han estat tractats per mí mateix a la Secció de Mecanoterapia de l'Hospital Clínic, a càrreg de l'Excm. Sr. Rector d'aquesta Universitat, Dr. D. Valentí Carulla, i després de l'operació han marxat, sòls, a casa seva sense o amb lleus dolors; la qual cosa demostra que són ben tolerades les dites injeccions.

Artrolisi.—Quan per tots els mitjans indicats no puguem corregir una anquilosi, practicarem la secció o elongació plàstica dels tendons i músculs. Devegades ens trobem practicant una distensió forçada, i en veure que no cedeix l'articulació i estant tívants els tendons o músculs, faig la secció de tots els que priven els moviments articulars.

ANQUILOSIS ÓSSIES

Amb aquestes anquilosis emplearem qualquna de les següents operacions:

Osteotomia.—Es practicarà per corregir actituds vicioses, i, si bé no restaura els moviments de l'articulació, pot, no obs-

tant, col·locar el membre en bona posició. Per poc que poguessim, preferirém la osteotomia linar, perquè l'extracció d'una peça óssia produeix sempre un escursament del membre.

Ressecció d'una articulació anquilosada.—Poques vegades es practica quan se tracta de mobilitzar millor l'articulació; en cambi, serveix per millorar la posició del membre, i amb aquest objecte se seccionaràn els òssos de manera que, al posar-se en contacte els plans cruentos, quedi el membre en la posició desitjada.

Formació d'articulacions mobils.—*Artroplastia.*—L'interposició d'aponeurosi, teixit muscular, conjuntiu o greixós, ha estat també satisfactoriament practicat, entre altres, per Helferich, Schanz, Vulpius i Murphy, havent aquest últim cirurgia observat que el teixit més convenient per aquest objecte és el greixós, perquè, sota l'acció de la pressió, forma una bossa o lipoma i amb molta facilitat es transforma en teixit correctiu.

Aném a veure com procedeix Murphy. Incindida la pell i després de dissecar-ne un o més penjorells amb la faisy que correspon a cada articulació, escindeix la càpsula resistent i els tendons i músculs que ofereixen resistència. Després se seccionen separatament els òssos que formen l'articulació, ben a la vora del plà articular, i s'extirpen totes les prominències óssies que puguin limitar els moviments. S'extirpa també la tela sinovial, la càpsula, i, amb elles, les cicatrius i tota mena de novoformacions que poguessin limitar després els moviments. No més es conservarán les insercions musculars, i s'allargarán els músculs si estàn escursats. Té una importància capdal l'extirpació radical de totes les parts blanques articulares. A continuació es disseca una penjorella d'aponeurosi, ben aprop de l'articulació i d'un tamany suficient per cobrir la superfície articular dels òssos, i, invertint-la, es col·loca entre aquests fixant-la als cantells de la càpsula que ha quedat.

Si no podem obtenir un tros suficient d'aponeurosi, pot utilitzar-se una penjorella muscular amb tanta quantitat de grassa com sigui possible. Es tanca, després, la ferida cutània i es posa un apòsit que mantingui fixa i immòvil l'articulació durant 8 ó 10 dies, o més. Després de la segona setmana, o abans, es comença a practicar massatge i moviments passius, i cal mobilitzar l'articulació, encara que provoquin dolors, car la mobilitat de la nova articulació depén de la transformació del teixit

interposat en una mena de bossa sinovial; i, naturalment, l'immobilitat perllongada, lo que faria fóra afavorir simplement la formació d'una nova cicatriu anquilosant.

Helferich i Reiner han obtingut excelents resultats de l'interposició de músculs en les resseccions del coltze. El múscul deltoides s'ha empleat en l'articulació del muscle i el pronador rodó en la del coltze. El teixit tou més apropiat, caldrà interposar un gruix suficient que permeti la formació d'una bossa articular o de pseudo-artrosi entre'ls òssos, cosa que no es pot efectuar si el teixit és prim i si ajunta massa íntimament els òssos que han de formar la nova juntura.

Interposició de teles estranyes en l'anquilosi.—Té per objecte obtenir els mateixos resultats, o semblants, que amb l'ús de teixits vius. Amb tal propòsit s'han empleat bufetes esterilitzades. Baer empleà bufetes de porc, cremades. S'han obtingut alguns resultats, però molt inferiors a l'interposició de teixits vius.

Interposició de periosti.—S'ha practicat també amb molt d'èxit (Ollier). Els òssos deuen escindir-se com més apropiat de la línia articular. Les exostosis, si n'hi ha, també s'escindiran, i així s'assegurarà el moviment lliure de l'articulació. Se separa després amb l'escarpa un troç de periosti de la tibia, del tamany desitjat, tenint cura d'incloure-hi la capa osteoblàstica. Aquest troç de periosti es posa damunt de cada extremitat òssia, i se sutura amb ella sòlidament. Aquest teixit sembla adaptar-se, més que qualsevol altre, a aquest propòsit, i és la barrera natural contra el desenrotllament d'osteòfits. Estant en contacte periosti amb periosti, cal immobilitzar l'articulació per dues o tres setmanes. S'iniciaràn després els moviments passius de l'articulació operada.

Empelts de tendrums (cartílegs) en les resseccions articulares.—S'han empleat per Tuffier i altres amb excelents resultats. Després de la ressecció del coltze, algunes vegades Tuffier ha aplicat als extrems dels òssos tendrum tibio-tarsal i tendrum extret de l'escafoïdes i de l'astragal. Els empelts són, en realitat, osteo-cartilaginosis, i s'agafen de membres acabats d'amputar.

Trasplantació d'articulacions (Deutschländer Lexer, Schanz, etc.)—La trasplantació de teixits tous, òs i tendrum, pot fer-se separatament, o es poden trasplantar junts en forma d'una articulació completa. La trasplantació d'articulacions humanes recients, calentes encara, és la que dona més bons resultats. El

material necessari s'obté de membres amputats per traumatisme, tumors, gangrena seca, etc. Lexer ha trasplantat òssos humans recents amb els llurs extrems articulars, havent fet un empelt de 30 cms. de longitud.

Poden trasplantar-se per separat els extrems dels òssos que entren en una articulació o tota una juntura. Lexer ha publicat un cas de trasplantació completa de genoll en un jove de 18 anys. Després d'un any i mig de l'operació, aquest jove, al caminar, coixejava només una mica i tenia una petita oscil·lació en l'articulació del genoll trasplantat. Altre cas de Lexer va ésser un home de 38 anys que se li va ressecar un sarcoma de l'extrem articular superior de la tibia. El defecte va omplir-se totseguit amb una porció de tibia similar procedent d'una cama amputada per gangrena senil. Al cap de tres mesos el manobre havia recobrat la seva funció pràcticament normal. Cassos semblants publiquen també Rowsing, Bittner, Rost, Janewaz, Albée, Helferich, Schanz, Deutschlander, Vulpius i altres célebres operadors.

Es poden emprar dits de la mà i del peu per reemplaçar-ne d'altres amputats del mateix tipus.

La tècnica d'aquestes operacions és d'una capital importància. És indispensable l'asèpsia més absoluta. La més lleu infecció és prou per fer malbé el resultat, i fins pot exposar la vida de l'operat. L'òs, encara calent, s'ha de trasplantar a sa nova situació amb totes les precaucions degudes si volem assegurar l'èxit de l'operació. Com que l'absorció de la médula òssia produeix febre, lo millor és eliminar-la.

La cavitat resultant d'aquesta eliminació pot omplir-se pel procediment de Mosetig-Moorhof, o sigui ompliment artificial (emplomatge) amb esperma de ballena.

CONCLUSIONS

1.ª Les anquilosis poden evitar-se moltes vegades sempre que'l metge procedeixi amb molt de cura i precaució.

2.ª Les anquilosis no òssies es combaten amb les distensions manual, mecànica i forçada, massatge i mobilització, hidroteràpia, termoteràpia, injeccions d'oli d'oliva o vaselina, tiosinamina, artrolisis, etc.

3.ª Les anquilosis òssies es tractaran sempre quirúrgica-

ment, o sigui per la osteotomia, la ressecció i artroplàstia, o sigui operacions regeneradores de les articulacions.

Per acabar direm que a Espanya s'han distingit principalment en aquestes operacions els Drs. Cardenal (S.) i Rubio, essent Catalunya la regió més afavorida, ja que les dites operacions ens són familiars mercé als molts cirurgians de valua que les practiquen, i bé podem dir que al costat de les escoles alemanya, anglesa, francesa, etz., representa un paper molt lluit l'escola catalana.